

ELŐFIZETÉSI ARAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "
 Helyben háshoz hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáca-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, november 21.

Cigányliberalizmus.

A francia köztársaság képviselőháza komoly tanácskozást folytatott abban a tárgyban, hogy vajjon a kóbor cigányok ellen miként védekezessen a békés polgárok számára berendezett állam? És arra a végeredményre jutottak, hogy a védekezés egyedül nemzetközi uton, az államok közös egyetértésével lehetséges.

Liberális ember méltán megütközhet azon a sötét reakción, a mely ebben a határozatban rejlik.

A liberalizmus elve: az erők szabad érvényesülése. Én nem tudom, ha az üzleti, az élelmességi erőknek minden korlátolás nélkül szabadon lehet érvényesülniök, akkor a cigányok kóborlási erejének miért ne lehetne szabadon érvényesülni?! Teljes joggal hivatkozhatnak arra a franciaországi cigányok, hogy amennyiben az ő dolgaikban büntetendő cselekmény találtatik, ott vannak a rendes törvények, azok majd elbánnak velük. Ha büntetendő cselekményt nem követnek el, akkor pedig éppen nem szabad őket háborgatni stb.

Ismerős okoskodás ez. Szórol szóra

ugyanaz, a mivel a galíciai és romániai bevándorlást szokták védelmezni bizonyos oldalról.

A francia kamara azzal érvel, hogy a cigányok nagy szabadsága veszélyezteti a többi polgárok szabadságát és vagyonát; hogy egyéb példa mellőzhető legyen, a szüret alkalmával a cigányok valósággal elárasztották Délfranciaországot s a szőlősgazdák kénytelenek voltak éjszaka puskával őrt állani a termés mellett.

Nem ez az eset nálunk is? Nálunk is töltött fegyverrel kellene őrt állania a gazdának vagyonkaja mellett, ha el akarná kerülni a megcsalást. Nálunk is abban merül ki a gazdaember, a szegény ember tevékenységének egy része, hogy orvtámadások ellen óvja meg becsületes keresményét s közben a kereset egy része fölmege a perlekedés költségeire. És azért még sem történik nálunk semmi a szegény ember megoltalmazására.

No mert nálunk fődolog a liberalizmus. Sem a kóbor cigányok, sem egyéb bekóborló megbízhatatlan elemek ellen nem merjük a sorompót leereszteni a határon. Mit szólna hozzá a liberalizmus?! Mi lenne a közvéleményből, mely át van hatva az erők szabad érvényesülésének elvétől! Talán még azt is mondanák ránk, hogy a reakcionáriusok vagyunk!

Csak ezt ne! Nevezhetnek bennünket ügyetlennek, gyávának, ostobának, — mind elnyeljük. De a reakció vádja megölné! Inkább kissé kevesebb ész, kevesebb bátorság, csak mentül több liberalizmus!

Franciaországból indult ki a liberalizmus jelszava; nem minden jóleső érzés nélkül konstatalhatjuk, hogy ugyanott kezdik valahára annak abszurditását is belátni. Erők egyenlő érvényesülése ki van zárva ott, a hol maguk az erők nem egyenlők. Már pedig a raffineria és becsületesség nem egyenlő erők.

A franciák egyelőre csak kis patkányokon: kóbor cigányokon próbálják ki a liberalizmus mellőzését. Majd eljön az idő, a mikor tovább mennek s a patkányok után sorra kerülnek — a rókák.

*

Wekerle a királynál. A Magyar Távirati Iroda jelenti Bécsből: Dr. Wekerle Sándor miniszterelnök ma reggel Bárczy miniszteri titkár kíséretében ideérkezett és a magyar házban szállott meg. Dél előtt 10 órakor a miniszterelnök az osztrák miniszterelnökségre ment, a hol Beck báró miniszterelnököt látogatta meg, onnan pedig Schönbrunnba hajta-

„TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

Egy kis pör.

Történik Nizzában, a spleen és unalom hazájában.

SZEMÉLYEK:

Miss Anna Perrins,
 Jacques.

Anna: Tehát, egyszóval, monsieur Jacques, ön megveti a fiatal leányokat.

Jacques: Én nem vetem meg, ellenkezőleg: tisztetem őket.

Anna: És ez nem egy? ... Kis hijján ugyanaz.

Jacques: (élénken): Óh, hogyne. Rendkívüli küldömbőség van köztük. Nagyrabecsülöm, csodálom őket; de aztán ez az egész, amit érzek irántuk. Nem hiszem, hogy valaha elfelejtettem volna kifejezni bámulatomat bókokban és magasztaló frázisokban.

Anna: De, akkor hát mi a baj? Ha tudná, mi mindent suttognak a fülünkbe egy keringő alatt.

Jacques: Oh tudom, tudom. Sok barátom van, aki nem buzdozik az efféle beavaó szereptől. Szórakoztatja őket, hogy megnyílik előttük egy fiatal szív ismeretlen láthatára s gyö-

nyörüségét lelnék abban, hogy doktorkodjanak benne. Ugy tetszik nekem, hogy ez az egyetlen módja megvédeni a fiatal leányokat minden kiábrándulásból, hogy nem veszi nőül őket az ember. Azt tartom, amit Octave Feuillet: nem szeretem csak a nagyon fiatal leányokat... Eppen ezért, miss Anna, megengedi, hogy egy tanácsot adjak önnek?

Anna (élénken): Mindenesetre, monsieur Jacques.

Jacques: De ez egy parányi kritika ám s ez önnek nem fog tetszeni, elkedvetleníti...

Anna: Esküszöm, hogy nem. Mondja, mondja!

Jacques: No jó... Ugy találom, hogy ön egész precize, nem öltözik eléggé fiatal leányokhoz illően. Nagyon frizirozott, igen sok az ékszere, a szövegek nem elég egyszerűek és ami a fő, a szoknyája feltűnően hosszú. Egy picikét arra kérem, hogy az ön tizennyolc évével ne vonszoljon egy uszályt, amely minden port és sarat fölised.

Anna (csipősen): De ha ez a divat. Nem hordhatok kurta szoknyát, mint egy zárdanővendék.

Jacques: Az pedig helyes keret és biztosíthatom önt, hogy százszor szebb volna sokkal rövidebb szoknyában.

Anna (nagyon elpirul): S ön azt hiszi, hogy én nem találok kifogást az ön férfias ruházatán?

Jacques: Tessék, tessék! Nagyon szeretném hallani. Ez roppant érdekel.

Anna: Nem. Ezt nem bocsátaná meg nekem.

Jacques: Biztosítom, hogy rendkívül érdekelnek az észrevételei. A női véleményt mindig kellemes megismerni és igen gyakran hasznos is.

Anna: Nos, én nem tőröm a szoknyámra tett megjegyzéseket, mert ugyanez áll önre is, de épen megfordítva. Az ön nadrága, uram nagyon kurta.

Jacques: Nagyon hosszú, ezt akarja mondani!

Anna: Hisz ez ugyanaz. Azt hiszi ön, hogy elegáns ez a széles fölajtás a cipője fölött? Meg akarja nekünk mutatni, milyen szép telete harisnyája és sárga cipője van?

Jacques (mosolyog): Istenem, nem látja, hogy az egész világ így jár?

Anna: Ezért még lehet csuf, s ha az ön őszinte véleményemet kész meghallgatni, ez a széles feltűrés nem illő dolog.

Jacques: Erős, erős. Én mindig arra igyekeztem, hogy többet tegyek mint korrekt.

MIT IGYUNK?

hogyan egészségünket megóvjuk, mert csakis a természetes szénsavas ásványvíz erre a legbiztosabb óvószert.

Igyunk mohai
 Igyunk mohai
 Igyunk mohai
 Igyunk mohai

ÁGNES-

forrást, ha gyomor-, bél és légesőhuruttól szabadulni akarunk.
 forrást, ha a vesebajt gyógyítani akarjuk.
 forrást, ha étvágyhiány és emésztési zavarok állanak be.
 forrást, ha májbajoktól és sárgaságtól szabadulni akarunk.

A mohai Ágnes-forrás, mint természetes szénsavdus ásványvíz, föltétlenül tiszta, kellemes és olcsó savanyúvíz; dus szénsavtartalmánál fogva nemcsak biztos óvszer fertőző elemek ellen, hanem a benne foglalt gyógyosknál fogva kitűnő szere a legkülönfélébb gyomor-, légeső- és húgyszervi betegségeknek, 20 év óta bizonyosodott, hogy még ragályos betegségekkel is, mint typhus, cholera megküzdettek azok, a kik közönséges ivóvíz helyett a bakteriummentes mohai Ágnes-vízzel éltek. Legjellegesebb orvosi szaktekintélyek által ajánlva. Számos elismerő nyilatkozat a forrás ismertető füzetében olvasható. Háztartások számára mástíltíteresnél valamivel nagyobb üvegekben minden kétes értékű mesterségesen szénsavval telített viznél, sőt a szódavíznel is olcsóbb; hogy az Ágnes-forrás vizét a legszegényebb ember is könnyen megszerezhesse, nagyobb vidéki városokban lerakatok szerveztettek ugyanott a forrás leírásának ismertető füzeté lnyen kapható. A forráskészítés. — Kapható minden fűszerüzletben és elsőrangú vendéglőben.

Főraktár: **KISS KÁROLY** urnál Nagyváradon.

Kedvelt borviz!

tott, ahol 5 Felsője 11 órakor külön kihallgatáson fogadta. A miniszterelnök valószínűleg délután 5 órakor fog Budapestre visszaérkezni.

A pápa újabb motu proprioja. A pápának e hó 18-áról keltezett ma este közzétett mo. u. proprioja kötelességévé teszi valamennyi katolikus hívőnek, hogy alávegyék magukat azoknak a döntéseknek, amelyeket a XIII. Leó pápa által bibliai tanulmányozások céljából kiküldött bizottság hozott vagy hozni fog és ezeket a római szent kongregációk dekretumainak tekinti. A motu proprio kijelenti hogy mindazok, akik szóval vagy írásban ezeket a döntéseket kritika tárgyává teszik, vagy ezeknek ellenszegülnek. súlyos vétkeket követnek el. A motu proprio megerősíti ezután az excommunicatio lata sententiaet, amely azokra rendeltetett el, akik a szent atya rendelkezéseivel szemben a modernizmus tévedéseit követik és kijelenti, hogy ezek a haeréziaik védői és terjesztői megállapított büntetésekkel foglalkoznak, amelyekben tanáik heretikusok. A motu proprio végül fejszólitja az összes katolikus püspököket és a vallásos kongregációk valamennyi vezetőjét, hogy a tanárokat, különösen a szemináriumok tanárait ellenőrizték és azokat, akik modernisztikus doktrínák hívei, távol tartásuk. A pápa felszólitja a püspököket, hogy azon fiatal növendékeket, akik hajlamot mutatnak a modernizmus tévedéseire, ne szenteljék fel papokká és hogy kerületeikben modernisztikus könyvek vételét és olvasását tiltsák be.

Szabadkőműves eltulajdonítás. A francia szabadkőművesek tovább folytatják az egyházi javak rablását. Nemrég fennakadtak a

Anna: Korrekt? Gyönyörű ez a maga korrektsége!

Jacques (idegesen): Mademoiselle, ön maga tulozza szavait. Erről a témáról legjobbnak tartom, ha nem folytatjuk a vitát, mert még kínosabb lesz mind a kettőnkre.

Anna (dühösen): Sem erről, sem másról. Ha szabad kérem, uram, ne szóljon hozzám! (Duzzogó arccal vesz fel egy könyvet az asztalról. Jacques is a »Gazette des étrangers« szórakoztató soraiba merül. Csönd.)

Anna (abbahagyja az olvasást): Monsieur Jacques? ...

Jacques (udvariasan, de hidegen): Mademoiselle ...

Anna: Akar békét kötni?

Jacques: Szívesen, de ne vitázzunk többet egymással.

Anna: Jó, meg fogja látni. Egy ajánlatot teszök önnek.

Jacques: Ajánlatot? Mit?

Anna: Megegyezést, ha jobban tetszik. Hallgat?

Jacques: Igen, igen, kész vagyok minden koncesszióra.

Anna: No, jó ... Holnap újra kezdhetjük a vitát ...

Jacques: Ha más téma nem akad.

Anna: Mert valamivel csak kell szórakozni ha már az ember fürdőn van.

Richard O'Monroy.

misealapítványok kérdésénél. Ezeket az alapítóknak, illetve azok egyenes leszármazóinak adta vissza az eddigi törvényes rendelkezés, miután a kultuszközségek, melyekre átszállhattak volna, nem alakultak meg. Azonban sok esetben az alapítványtevők egyenes leszármazói sem voltak kikutathatók. Erre az esetre akart intézkedni egy póttörvényjavaslat akként, hogy az oldalág örökösök is igényt tarthassanak az alapítványra. A kamara szabadkőműves többsége azonban ezt a módosítást nem fogadta el s kimondotta ezzel, hogy azok a misealapítványok, melyek szerzőinek egyenes leszármazói nincsenek, az állam által eltulajdoníthatók. A kamara üléséről a következőket jelentik Párisból:

A kamara az egyházi javak bevonására vonatkozó törvényjavaslatot tárgyalja. Cruppi, a bizottság elnöke és Reynaud előadó ellenzik azon póttörvényt, a mely szerint a bíróságok dönthetnek arról, vajjon megengedhető-e az oldalörökös azon kívánsága, hogy a végrendelező által tett alapítvány visszavonassék. Briand közoktatásügyi miniszter szintén a póttörvényjavaslat ellen foglal állást, a mely a legnagyobb mértékben ártalmas perek forrása lehetne és a nemzet ellen intézett aktus volna. Nem létezhet bíróság a nemzet ellen. (Helyeslés a baloldalon és a szélső balon.) Labori képviselő visszautasítja a póttörvényjavaslatot, a mennyiben rámutat arra, hogy Cruppi, a midőn a semmitőszéknél volt, nem mindig küzdött azokért az elvekért, a melyeket most, mint a bizottság elnöke, hirdet. Bleuregard progresszista képviselő szemére vetette a miniszternek, hogy megváltoztatta a véleményét. Briand közoktatásügyi miniszter hevesen tiltakozik Bleuregard azon állítása ellen, hogy ő, a miniszter, az egyházi javakat konfiskálni akarta volna, ami neki első ízben nem sikerült. (Helyeslés.) A póttörvényjavaslatot 332 szavazattal 218 ellenében elvetették.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, nov. 21.

Justh Gyula elnök 10 órakor nyitja meg az ülést. A jegyzőkönyv olvasása után, elnök a névszerinti szavazásra vonatkozólag megkivánja állapítani annak a husz képviselőnek a jelenlétét, akik a névszerinti szavazást kérték.

Polonyi Géza a házszabályokhoz kér szót. Miután a Ház már tegnap határozatot hozott, melyben elrendelte a névszerinti szavazást és annak foganatosítását mára halasztotta, indítványozta, hogy az aláíró képviselők jelenlétének megállapítása mellőztessék. Elnök azonban fölolvastatja a névsort.

Szünet után Návay Lajos foglalja el az elnöki széket és a szavazást elrendeli.

Elnök. Jelenti, hogy az autonom vámtarifáról szóló törvényjavaslat VII. cikkét a Ház 110 szótöbbséggel elfogadta. Következik a VII-ik cikk feletti névszerinti szavazás.

A szakasz megszavazása után áttértek a IX-ik szakasz tárgyalására.

Justh Gyula elnökül újra, tehát a horvátok zavartalanul obstruálnak.

Vinkovic, Roje, Budsadlevics, Macsevic,

Grahovac, Pinterovics és Tuskán horvát képviselők dicséretes beszédei után a IX. szakaszt a Ház egyszerű szavazással megszavazta. Ezután a X-ik cikk tárgyalása következett.

Lorkovics Iván és Surmin György hozzászóltak horvátul a javaslat ellen.

Rajtuk kívül még 17 horvát képviselő beszélt horvátul a javaslat ellen, ezután a Ház a X. szakaszt változatlanul elfogadta.

A XI. szakasz ellen Tuskán Gergely és Lukinics Odön beszélt horvátul, mire az elnök 3 órakor berekesztette az ülést.

Levél Amerikából.

Megható levelet kapott egyik nagyváradi ügyvéd Amerikából. Egy volt szentpéterszegi magyar kivándorló kesereg amerikai sorsán s jelzi, amit már többször hallottunk, hogy az amerikai magyarság nagyobb számmal készül visszavándorolni. Erdekesek a levélbe csuszott angolos kifejezések.

A levelet alább egész terjedelmében közöljük, csak az érdekelt nagyváradiak neveit hagyva el:

Kelt ezen levelém az 1907. évi október 29 dikén, Buffaló, Breklak Aussin strit No 173.

Mély alázattal bocsátom ezen levelemet szeretet hazámba, akitől a sors miatt eljöttem. Idegen Ujhazába Mély alázattal könyörgök Tekintetes Dr. . . ügyvéd urnak, ki mint a banknak ügyvezetője, alázattal esedezem, miután szeretett hazánkban oly szűk termés volt, hogy az én feleségem sem tudta azon kamatot kicsinálni, amelynek az ideje október 12-ikén lejárt kérem a tekintetes urat, miután elhagytam szeretett házamat és szeretet családomat azon célból, hogy itten ebben az idegen új hazában a jó Istenünknek segedelme velem lesz, itten meg fogom keresni azon tartozásaimat, amelylyel én is a bankba tartozom, de itten is a szegény ember igen szerencsétlen, mert miután ezen új hazában levő gyárak kezdenek stapolni, a munkás ember csak az iten levő sorsnak van kitéve, a melyre elmondhatjuk igen sokan a Költő szavai szerint Balsors akit régen tép, bűnhődik a földi nép a multat és a jövőt, mert biz itten némely reszünk még azon nagy utiköltséget sem tudja megkeresni és alig tudja az itten lévő szükségét, élelmezésének az árát kifizetni; kérem a tekintetes ur szivességét, legyen szives az én kérésemet is meghallgatni, mert bizony innen sokan haza fogunk szorulni és csakis otthon, ha a jó Isten megsegíti úgy tudja a sorsát eligazítani, mert itten ara az oly ember, aki a maga anyanyelvén kívül nem tud beszélni, az oly ember ilyen helyre ne kívánkozzék, ha angolul és németül vagy más több nyelven nem tud beszélni; igen aki tud, az oly ember csak hamarabb kap munkát, bár mostan ha csak nem régi munkás akkor kicsiszolják miután a gyárak kezdenek Stapolni, mig más a Prezent, vállasztás el nem fog mulni, addig igen gyengén fognak menni és így kénytelenek leszünk ismét Szeretet Hazánk felé az nagy tengeri utat megtenni és az othon levő sorsal ismét küzdeni. És ha a jó Isten engemet is haza segít szeretett hazámba és szeretett családom közre, aiktől elváltam és csak álmaimban láthatok és szerető édes apai karjaimmal, szerető édes apai keblemre szoritok, majd az jövő évben, amikor ismét eljön Október 12-ik, akkor ki fogom fizetni az két

Az Érmelléki Kereskedelmi Részvénytársaság
borkiviteli osztálya ajánlja tisztán kezelt hegyi borait.

évi kamatot, kár mostan is csak tudtam volna megküldeni és ezen egy évi kamatot kifizetni. Mély alázattal esedezem a tekintetes urnak, legyen szives egy pár sor irást küldeni, azon célból, hogy helyben hagyta-e ezen hozzája intézett kérésemet és ha levelet lesz szives válaszul küldeni úgy tessék írni mint fent írtam Pásztor Ferenc Amerikában.

A beomlott bérház.

Birói szemle.

A múlt héten történt katasztrófa színhelyén tegnap tartották meg a birói szemlét, melynek eredményéről még ez ideig nem nyilatkoztak a szakértők. A szemle alkalmával ugyanis a körülmények úgy adták elő magukat, hogy a szakértőknek hosszas tanulmányozás tárgyává kell tenni a helyszíni szemle eredményét, hogy érdemlegesen tudhassák meghatározni a katasztrófa okát.

A szemlére tudósításunk a következő:

A katasztrófa színhelyén reggel 9 órakor megjelentek *Debreczeni* József vizsgálóbíró, dr. *Virágh* Béla kir. ügyész. Hatósági szakértők *Sztarill* Ferenc, *Rimanóczy* Kálmán, *Rendes* Szidor. Szász Róbert részéről ellenőrző szakértő *May* Sándor. A védelem részéről dr. *Várady* Zsigmond, *Lipcsei* Antal részéről *Jánosy* Gyula, *Kosztin* József részéről *Fráter* Pál dr. Továbbá *Vadas* Antal, *Köszeghy* József és *Csordacsics* Ferenc.

A helyszínrre a szakértők vezették be a megjelenteket, kiket előbb a kellő biztonsági munkálatok foganatosításáról világosították fel. A katasztrófa színhelye a pince helyiség teljesen ki van takarítva. Hatalmas gerendákkal vannak megtámasztva a meghasadozott falak, nehogy befelé dőljenek.

A katasztrófa előidézője az összeomlott pillér féldoldalt dőlve vasgerendákkal fel van ducolva annyira, hogy az elvált rész egy félméternyire áll a beton alaptól a támasztékul szolgáló vasakan. Az oszlop maga egy alakjában metszett hasábot alkot.

A talajsüppedés?

A szakértőknek mindjárt a legfontosabb kérdés eldöntését vették fel, hogy tudniillik: történt-e talajsüppedés, melynek következtében állott volna be a katasztrófa? Erre vonatkozólag kijelentették, hogy *nem történt*. A beton alap még mindig úgy áll, mint az építés alatt volt.

Erre a beton alapra mészhabarcsba rakott oszlop következett, mely a pince magasságában tartott, aztán ismét cementbe rakva következett az oszlop. A mészhabarcsba rakott oszlopnak egyrészt robbant szét a szakértők szerint s így következett be a katasztrófa.

Most már az a kérdés, hogy a szétrobbanásnak mi volt az oka. Az ócska anyag, rossz munka, vagy pedig bűnös kezek idézték elő a katasztrófát, végül pedig, hogy nem-e volt túlterhelve az oszlop?

Ezek közül a kérdések közül a szakértők nem nyilatkoztak egyre sem. Kijelentették, hogy tanulmányozás után majd írásban fogják benyújtani véleményüket. A *túlterhelés* kérdését azonban már most elejtik, mert ez teljesen *ki van zárva*. Az oszlop megvizsgálásánál megállapították ugyanis, hogy a méretek az általános méreteknél sokkal nagyobbak s így az oszlopnak is erősebbnek kellett lenni, a túlterhelésről így szó sem lehet, mert a teher

dacára, hogy az oszlop méretei nagyobbak voltak a terhelés mégis a kisebb méretekhez volt téve. Ez a rész az, mely a szakértőket hosszabb tanulmányozás és számítás foganatosítására kényszeríti és a miatt nyilatkozni sem tudtak.

A szakértők az épületben a beomlás környékén bontási munkálatokat fognak végezni, hogy megállapítsák azt, hogy kellő méretekben és milyen anyagot használtak az építkezésnél. Az oszlop törmelékéből anyagot szedtek össze a szakértők és egy lepecsételt ládába a budapesti műegyetemi kísérleti osztályának küldték fel megvizsgálás végett.

Az eddigi vizsgálat során olyan adatok jutottak részint a védők, részint a hatóság kezébe, hogy azokból kifolyólag szenzációs fordulatot nyerhet az egész ügy menete. Nevezetesen nincs kizárva, hogy a borzalmas katasztrófa előidézője nem az építkezés anyaga miatt történt, hanem bűnös kezek idézték azt elő. Erre vonatkozólag azonban az adatokat még nem közölhetjük, mivel ezt a vizsgálat nem engedi meg.

A vádtanács tegnapi ülésén foglalkozott Szász Róbert és három társának szabadon bocsájtásával. A vádtanács a vizsgálóbíró intézkedését megerősítette, mert a tény nem kívánja azt, hogy fogságban maradjanak. Különben is anyagi garanciák vannak a vádlottak szabadlábán maradására.

Bezárt kutak.

Katona városnak azon helyei, hol fellépett a tifusz, szörnyű elmaradottságban vannak.

A legtöbb udvarba a háztulajdonosok még mindig nem vezették be a vízvezetékot, hanem a régi gémes, vagy szivattyus kutak látják el vízzel a közönséget.

Ezek az udvarok olyan helyek, hova a vidéki emberek beszoktak térni s állataikkal megszállanak. Így van ez amióta a városrész fenn áll. Az udvarok takarításáról nem gondoskodott senkisé. A szemét, az állat hulladékok mind ott pusztultak el, amik megfertőzték a talajt s így a talajvíz egészségtelen rossz viz. A lakosok azonban ezt nem vették figyelembe, hanem használták a vizet ép úgy mint a vízvezetékot.

A lakosságnak tifusz kellett, mely áldozatok árán magyaráztatta meg nekik elfogultságuk káros voltát a vízvezetékekkel szemben. Most hogy a tifusz szedi áldozatait azon a részen, sokan belátták a kutak káros hatását, azonban még mindig vannak, kik ragaszkodnak a régi vízforráshoz.

A hatóság többször figyelmeztette a háztulajdonosokat, hogy vezessék be a vízvezetékot, ezt azonban nem tették, most aztán kényszereszközzel fog odahatni a hatóság, hogy figyelmeztetésének foganatja legyen.

Kemény Ignác rendőrbiztos a tegnapi nap folyamán a Francia-sor 32, Bánya-sor 29—31, Nagy István-utca 4, Bátor-utca 20, Kolozsvári-utca 51, Bánya-sor 19—40 számú házak udvarain a régi kutakat bezegellette s hatósági pecséttel látta el és megiltotta, hogy azt valaki fel merje törni *vizhasználatra*.

Az elősorolt házak voltak az elsők, hol a tifusz fellépett. Ezekből a megbetegedetteket Kemény a járvány kórházba szállíttatta be.

Katona város most úgy néz ki, mintha va-

lami nagy ünnepélyre készülének. Megijedt mindenki a hagymáz rémétől s tisztogat takarít mindenki lélelmében. A lakásokban a polgárok, az utcán a hatóság.

Az utcák szemetének elbordása napokat fog igénybe venni. A város a főmérnököt, főorvost és főkapitányt bizta meg azzal, hogy alkalmas területet jelöljön meg a szemét lerakódására. A hely megjelölésén a főkapitány Kemény Ignác rendőrbiztos és Vindis gazdát bizta meg. A két megbízott szemét lerakódó helyül a műtrágya gyár és a váradelencei földek között terülő ugynevezett Hosszulegelt jelölte ki.

A tifusz mint ujabban értesülünk, Olaszban is fellépett. Olasz városrész tulajdonképpen még nincs veszélyeztetve, amennyiben csak egy esetben fordult elő a tifusz és pedig Fáciansoron. ami meglehetősen távol esik a tulajdonképeni Olaszitól.

UJDONSÁGOK.

Az egyházmegyei papi nyugdíj-reviziója.

Négy évvel ezelőtt mozgalom indult meg a nagyvárad egyházmegye papjai közt 1891-ben alkotott nyugdíjszabályzat reviziója érdekében. Bár a nagyvárad egyházmegyei nyugdíj eddig is vetekedett bármely egyházmegye nyugdíjával *Szemrecsányi* püspök papjai iránt való szeretetből mégis elrendelte a revizió előkészítését, az új javaslat kidolgozásával bizottságot küldött ki s a bizottság daborátumát ma az egyházmegyei papság összehívott képviselői elé terjesztette.

A nagybizottság ülését a püspöki palota szentszéki termében tartotta, hol megjelentek: *Fetser* Antal püspöki helynök, a bizottság elnöke, dr. *Bundala* Mihály, *Spett* Gyula kanonokok, dr. *Vucskics* Gyula, *Imrik* Sándor, *Kovács* József, dr. *Szemethy* Géza, *Trenhauser* József, *Rözemberszky* Gyula, *Brösztel* Lajos, *Szebeny* Gyula, *Szöke* János, *Rézman* Márton, *Sárkány* József, *Gresinczky* Antal, *Vitkovszky* Flóris, *Görgényi* Jenő, *Gál* István, *Kny* Antal, *Tárkányi* Péter, *Szirmay* L. Arpád, *Bedák* Mátyás, *Csáponyi* Ignác, *Kőrössi* Endre, *Krisztik* János, *Lopussny* Gyula, *Mayer* Antal és *Makkay* József a bizottság jegyzője.

Fetser Antal felszentelt püspök elnöki megnyitója után *Spett* Gyula előadó ismertette a javaslatot, mely az eddigi nyugdíjat fokozatonként 400 koronával emeli s már a legkisebb nyugdíj, amelyből csak kettő lehet betöltve, a mostani kongruánál kezdődik káplánok és plébánosok közt, a nyugdíj magassága tekintetében most sincs különbség téve s ez a javaslat gandoskodik nyugdíjasok számára lakások építéséről, végül a betegeskedő lelkészeknek módot nyújt koadjutor alkalmazására. Mindezt pedig adja e javaslat alapján a nyugdíjalap a papság minden megterhelése vagy adószertű hozzájárulása nélkül.

A javaslatot általában örömmel fogadta a nagybizottság legnagyobb része, csak néhány pont módosítása iránt merültek fel óhajok. Az értekezlet hódolatát és háláját fejezte ki az egyházmegye áldott lelkű főpásztorának *Szemrecsányi* püspöknek és köszönetét az elnöklő vikáriusnak és az előkészítő bizottságnak.

Az értekezlet tagjai e gyűlés alkalmából ebédre a püspök vendégei voltak. Az ebéden

Fetser vikárius áldomást mondott Szemrecsányi püspökre, Vitkovszky Flóris szalontai plébános pedig a vikáriusra.

* **Vinkler püspök arcképe.** A nagyvárad Szent László intézetében folyó hó 24 én vasárnap délelőtt 11 órakor lesz Istenben boldogult Vinkler József r. püspök arcképének ünnepélyes leleplezése. A leleplezés ünnepélyére a nagyvárad katolikus kör tagjait most ez uton hívja meg Palotay László egyházi elnök. — Az arcképet Bószörményi Géza festette, az ünnepi beszédet dr. Haványi Gyula tartja.

* **A város közuti alapja 1905. és 1906-ban.** A város közuti alapjának 1905. és 1906. évi bevételeiről és kiadásairól szerkesztett zárszámadást már régebben felterjesztették a kereskedelmi miniszterhez jóváhagyás végett. A miniszter a számadásokat mindenben jóváhagyva, tegnap küldte le a városi tanácshoz.

* **Magyar címer a községi pecsétben.** Tamásda község képviselőtestülete már korábban elhatározta, hogy a község nevét Tamásdára változtatja. Ez a község nagybárá nemzetiségiektől van lakva. A magyar lakosság minden törekvését arra irányítja, hogy érvényesítse magát, ép azért legutóbb tartott képviselőtestülete ülésén elhatározta, hogy a község pecsétjét, mely jelenleg semmiféle címert nem mutat, a jövőben a magyar címerrel fogja ellátni. A magyar címer használata pedig, mivel belügyminiszteri engedéllyel függ, azért most ez engedély megadása végett felirtak a belügyminiszterhez.

* **A villamos felügyelő bizottság ülése.** A nagyvárad villamos mű felügyelő bizottsága ma délután 5 órakor ülést fog tartani a városháza tanácstermében. Billing Henrik a temesvári villamos mű igazgatója fog beszámolni eddigi vizsgálatairól, melyeket két nap óta foglalatossított a város villamos művein. Az igazgató ugyanis két nap óta tartózkodik Nagyváradon és ez alatt megvizsgálta az összes villamos műveket s mint szakértő közeg fog ma beszámolni tapasztalatairól a felügyelő bizottságnak.

* **Affér a Ház folyósóján.** Szemrecsányi György néppárti képviselő ma a Ház folyósóján megtámadta Hacsák Ernő újságíró, a Nap munkatársát.

— Ki írta rólam a »Nap«-ban azt a szemérmetlenkedőket? Kiáltott rá éles hangon.

— Erre válaszolni — felelte Hacsák — én nem tartom, tessék Braun Sándorhoz fordulni.

— Szerencséje. — Szólt erre dühösen Szemrecsányi — hogy a Házban vagyunk, más-különbön megrugtam volna.

— Ön itt mindent tehet, — felelte a megtámadott újságíró, de én semmit.

Szemrecsányi még távoztában visszafordult s több tarthatatlan kifejezést használt Hacsák ellen. Hacsák provokálni fogja Szemrecsányit.

* **Egymillió kölcsön.** A Magyar Általános Hitelbank egymillió korona kölcsönt folyósított egy nagyvárad tanagykereskedőnek. Ez a kölcsön ma már igen nagy ritkaságok közé tartozik, mi ezt nem is tartjuk alkalmasnak a mai rossz pénzügyi viszonyok között; mert míg a nagyobb vállalatok pillanatnyi zavarukból vannak ily horribilis összeggel kiegészítve, addig a kisiparosok ezrei mennek tönkre, mert rájuk nézve a bankok keblei be vannak zárva, jól lehet felveendő kölcsöneiknek megfelelő anyagi garanciát tudnának nyújtani. Egy másik pénzügyintézet ugyancsak most egy nagyobb

kereskedőnek kilencszázezer korona kölcsönt szavazott meg. Ezekkel szemben ha tekintetbe vesszük a jelenlegi rossz pénzügyi viszonyokat, igen furcsa képeket találunk alkotni magunknak a pénzügyintézetek pénzügyi politikájára felől.

* **Pecszentmártonban nincs lakás.** Kasay Kálmán dr. a Pecszentmártoni körorvos még mindig nem tudott kiköltözni székhelyére, mert a községben nincs megfelelő lakás. A körorvos tegnap kérelmet adott be az alispánhoz, miszerint engedje meg, hogy a jövő év május hó elsejéig míg a községben megfelelő lakás lesz részére építve, Nagyváradon a Gilyányi-sor 22. szám alatt lakhassék.

* **A város fatelepei.** Tegnap délelőtt volt meg a városházán a városi fatelepeknek bérbeadására az árverés. Az árverésen aránylag igen olcsón adta ki a város a telepeket a fakereskedőknek. Az utóbbi időben a fakereskedők nem csak a tűzifa, de az épület fakereskedők is annyira felvitték a faárát, hogy szinte vakmerőség. Ez áremelésnek vajmi kevés realis alapja van, ép azért a város egy csöppet sem tette volna alaptalanul, ha a fatelepeket a fakereskedőknek drágán adta volna ki. A fatelepeket a következők vették ki. Mezey Lajos két telepet 1200, Khon testvérek 650, Steiner Benjamin 650, Nemes Gyula 750, Blum Lajos 200, Steiner cég 230, Horn Ernő 410, Szücs Mihály 650, Pankolics Károly 860 és Sztarill Ferenc 240 koronáért.

* **Adományok a Breider-ház szerencsétleneinek.** A polgármesterhez újabban a következő adományok érkeztek. Genz János 10 K, dr. Rezső Mór 10 K, Koch testvérek 58 K 50 fill., Petőfi szabódműves páholy 50 K, a Nagyvárad Napló 117 korona. Összesen van eddig 7444 korona és 17 fillér a polgármesternél.

* **Névmagyarosítás.** Korbita (Héner) Ferenc 19 éves dijnok, nagyvárad lakos vezetéknévét belügyminiszteri engedéllyel Iványi-ra változtatta.

SZINHÁZ.

A hét műsora.

Péntek: Gül Baba.
Szombat: Milliárdos kisasszony.
Vasárnap: Bernat, este János vitéz.

Milliárdos kisasszony. Szombaton kerül színpadra az operettek egyik sokat emlegetett, népszerű írása; a Milliárdos kisasszony. Zabolátlan jókedv, természetes humor ömlik el az egész szövegen, a zenéje pedig kipótolhatatlan kedvességű. Bérczi és Palásthy mókái s talpraesett ötletei bizonyára ismét csak a jó órákat, vidám perceket helyeznek kilátásba; ritka operett, mely tiszta, harmonikus élvezetet bír nyújtani. Számtalanszor volt része már a nagyvárad publikumnak a darab kacagtató tréfáiban s az első bemutató óta ma már közkinccs minden szólásformája.

Gül Baba. Gábor diák édes szerelmes története elevenedik föl holnap este. Török idők, kuruc hegedűsök romlatlan magyar világa, rég elfeledett hangok megszólalása, csupa költészet ez a nagyszerű világot bejárt operette. Gül Baba rózsáskertjének hangulata ül a lelkeken, de gyönyörű dalok rózsáskertje is ez a munka. Betéve tudja már a magyar nép mindent és előre gyönyörködik a színházi publikum a pompás jelenetekben. Érték nekünk minden sora, a melódiák minden futama és ez a jelen-

ség hosszú időkre biztosít életet jövőben is az operettek egyik legbájosabbjának.

Vasárnapi műsor. Heltai hamar elterjedt operette, Bernat kerül repertoírjára vasárnap délután. Ez a cabaret-eszerű, melódikus mű örökké újabb meg újabb oldalról nyújt élvezetet. Este János vitéz adja a művészgárda. Ez az egyetlen darab, amit fölösleges méltatni. A János vitéz megismerése ma már — a bölcsőnél kezdődik. Es Kacsóh pompás énekszámait nem is képzeljük másként elhangzani mint — 'elt ház mellett.

IRODALOM.

Az Örökimádás című folyóirat novemberi füzeté a következő tartalommal jelent meg: Vasary Kolos: X. Pius pápa jubileuma. — Krizs Arpád Viktor: Nem is olyan régen. — Tóth Kálmán: Két jubileum. — Kimutatás a budapesti központi Oltáregyesület által az 1907. évben ajándékozott tárgyakról. — Fischer Agoston: Elméltetés a legméltóságosabb Oltáriszentségről. — Oltáregyesületi ügyek — Szentek gondolatai. — Hirdetések. E valóban életrevaló folyóirat a Központi Oltáregyesület (Budapest, IX. ker., Üllői-ut 75.) kiadásában jelenik meg s előfizetési ára egy évre csak 3 korona. Ajánljuk t. előfizetőnk pártfogásába

TÁVIRATOK.

Az egy szakaszos törvényjavaslat.

Budapest, nov. 21. Az egy szakaszos törvényjavaslat tervéről sok szó esett ma a képviselőház folyósóján. Lengyel Zoltán egy csoport dissidens függetlenségi képviselő előtt beszélt róla. Hozzájuk lépett Andrássy, kit Lengyel e szavakkal fogadott:

— Ezen javaslat miatt én megbuktatom a kormányt. Irántad, nagyméltóságú uram, bizalommal vagyok, de Wekerléhez nem.

— Ez csak a te nézeted, vágott Lengyel szavába Farkasházi.

Az egyszakaszos törvényjavaslat terve felől aztán szóvita támadt az aissidensek és Andrássy között.

A pénzügyi bizottság tagjait holnap délutánra sürgősen ülésre hívták össze, amiből azt következtetik, hogy Wekerle az egyszakaszos törvényjavaslatot holnap szándékozik a Ház elé terjeszteni, mely nyomban a bizottság elé utalná és a bizottság még délután foglalkozik vele, szombaton már jelentését beterjesztené a Háznak, melynek napirendjére szerdán tűznék ki a javaslat tárgyalását.

Az egyszakaszos törvényjavaslat miatt úgy hirdik, a dissidens Piliszy István interpellálni szándékozik a Házban.

Munkások szerencsétlensége.

Páris, nov. 21. Canne-ban egy vízduzzasztó gát építésénél a földomlás 31 munkást eltemetett. Eddig 11 halottat huztak ki a gátomlás alól.

MULATSÁG.

A Nőegylet teaestélye. A nagyvárad jótékony nőegyesület szombaton, e hó 23-án rendezti estélyét a téli szezonra tervezett még tavalyról emlékeztető kedves teaestélyeinek. Az

estélyt a Zöldfa-szálló nagytermében rendezte a négyesület és délután 5 órakor kezdődik. Az egyesület vezetősége élén özv. Des. Echerolles Kruspér Sándorné buzgólkodik az est sikere érdekében, mely bizonyára nem marad el. Teát és süteményt 1 K 20 fillérért előkelő fiatal szép hölgyek fognak kiszolgálni. Az estélyt tánc fogja bezárni.

NYILTTÉR.

Legjobb

Cipők

legelőbban*****
REICHARD ÁRUHÁZA
cégnél kaphatók.

Oktatás.

Szülők figyelmébe!

A nagyváradai Középiskolai Internátusban gimnáziumi, reál, kereskedelmi és polgári iskolai tanulók mint bejáró növendékek középiskolai tanárok vezetése mellett az összes tantárgyakból lelkiismeretesen előkészíttetnek.

Tisza Kálmán-tér.

Tisztelettel

Dénes Pál

internátusi igazgató.

Egész délután elfoglaltság.

REGÉNYCSARNOK.

A rejtélyes kerékpár.

— Regény. —

Irtá: **Daniel András.**

(Franciából.)

VIII.

Félszakított szerenád.

Ugyanazon nap délutánján, Regine d'Ambarés palotában, bezárkózott egykori kis tanulószobájába és több levelet írt. Lepecsételte, megcímezte, de minden látható szándéka nélkül annak, hogy postára tegye azokat, a fiókjába zárta. Aztán az iratait rendezte, pár sor-

ral megírta végrendeletét és végre cseppet sem szobaleányának.

— Melina — szólt hozzá — készítsd elő utitáskámat.

A kacér leány csinos arca nagy csudálkozást fejezett ki.

— Márkiné asszony elutazik? — kérdezte ama bizalmassággal, amit még azon időkből őrzött meg, midőn mint tizenöt éves kis cselédleányt könyörületből fogadták fel és ő majd nem játszótársa lett Réginenek.

— Lehet.

— Akkor tehát be is kell pakolnom?

Szükségtelen.

Melanie szeretett volna többet kérdezni, de nem mert. Csak annyit kockáztatott meg, — Készen legyek én is, hogy a márkiné asszonyt elkísérjem?

Szomorú, bizarr mosoly játszott Régine ajkai körül.

— Nem, Melina te nem kísérhetsz el oda: ahová én megyek.

Ez a talány kinszenvedés volt a fiatal leány kíváncsiságának. De azt mégis örömmel vette tudomásul, hogy nem kell távoznia. Néhány nap óta folytonosan valami különös izgatottságban élt, ami nagyon veszélyeztette az erényét és nyugodalmát, ami bolondul tetszett neki. Viszontlatta Lauriol Oszkár. A legmeggondolatlanabb találgatásokat adta neki, mert ellenállhatatlan szerelmesének könyörgésére egy estén elfogadta őt a palota kertjében is.

A titkos ügynök nem ostromolta tulhevesen a leányt és ez nagy szerencse volt Melina erényére nézve, mert a lángra lobbant komorna, nem gondolt többé az ellentállásra. De Oszkár az ő folytonos házassági és társadalmi újjászületési terveivel, melyekkel őszintén foglalkozott, nem sietette azt a megoldást, amely feljogosította volna a kicsikét, őt még állása megváltoztatása előtt, a falhoz szorítani.

Tartózkodása tehát onnan eredt, hogy szígyelte foglalkozását és vágyott bevallhatóbb állás után.

E kevéssé ajánlatos társadalmi állásában, nagyon nagy benyomást tett rá a környezet, ahová jó barátja bevezette. A d'Ambarés palota megfélemlítette. Az ilyen szép házban, előkelő emberek között élve, Melina is azt a hatást tette rá, mintha kissé márkiné lenne. Pedig csak a jó Isten tudja, hogy abban a vérben, amely annak az ördögös leánynak kívánatos ajkait pirosította, közönséges eredetű vér pezsgett, ami nem volt összetéveszthető a kék vérel. De egy Lauriol Oszkárnak némi hőbort és kis csintalanság, a hosszú, karcsú derék hajlékony mozdulatai, elvitázhatatlan jelei voltak a nem közönséges eredetnek.

Midőn Lauriol a leány családja után kezdősködött. Melina a viláért sem mondta volna el, minő nyomor félszke az a ház, amit legfőbb gunyból nevezhetett apainak. Mert Gardeval Emil a javíthatatlan lump koronkénti jelenléte a szegény nők — közöttük egy nyomorék, aki nem átaltszartolni — kis lakásában valódi csapás számba ment. Melina, akit egy jótékony főúri hölgy irgalmassága tizenégy éves korában kiragadt e körből és d'Ambarés Régina mellett helyezett el, megcsinálta ezzel a saját családja szerencsését. Mert fiatal urnójének jósága kiterjedt egész családjára.

Szerencsétlenségére azonban, nem lehetett bőkezűséget mutatni a nagyanya, anya és a két ifjabb leány iránt, anélkül, hogy az apa kapzsúsága rögtön ne jelentkezék. Mint a méz szaga által vonzott dongó a méhkasba, úgy sietett ő is a kis padlásszobába. Ott, a törvény szerint, ő volt az ur. Semmi sem akadályozhatta meg, hogy rátegye mindenre a kezét, mert törvényesen minden az övé volt.

A válást e haszontalan embertől könnyen ki lehetett volna eszközölni, annyival inkább, mert már több ízben volt könnyen megbüntetve kóborlásért és a rendőrség bántalmazásért. Csakhogy két ok állta el útját Cardevelné, Melina anyja válópörének. Először, a törvényes eljárás bonyodalmait, melyek anynyira megijeszítik a félnék, műveletlen, szegény sorsu asszonyt. A szegény munkás nő nagyon jól emlékezett még, mennyi járás-keelésbe, idő

és pénzpazarlásba került szegény együgyű ifjének, amíg ezt a házasságot megkötöni tudta. Annak felbontása pedig bizonyára még több bajjal fog járni.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

A gabonatözsde határidői.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, nov. 21.

Buza okt.	50 kilogrammonként	12.57
Buza ápr. 1908	— — —	11.91
Rozs ápr.	— — —	11.81
Zab ápr.	— — —	8.51
Tengeri máj. 1908.	— — —	7.32

Értéktözsde.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, nov. 21.

Osztrák hitelrészvény	— —	626.25
Magyar hitelrészvény	— —	734.75
Leszámitoló bank	— —	463.—
Rimamurányi	— —	509.25
Osztrák m. államvasuti részv.	— —	644.50
Közuti vasut	— —	528.50
Városi villamos vasut	— —	282.50

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktözsde 1907. nov. 21.

Magyar arany járadék 4 száz.	— —	109.25
Magyar koronajáradék 4 száz.	— —	92.—
Magyar koronajáradék	— —	81.25
Magyar földterherment. kötvény 4. sz.	— —	92.—
Horvát-szlavon földterherment. kötvény	— —	95.—
Magyar nyereség sorsjegy kölcsön	— —	185.—
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy kölcsön	— —	140.—
Osztrák járadék papírban	— —	95.25
Osztrák járadék ezüstben	— —	96.50
Osztrák járadék aranyban	— —	113.75
Osztrák korona járadék	— —	95.25
1860. osztr. államsorsjegyek	— —	146.—
Osztrák magyar bankrészvény	— —	1780.—
Magyar hitelbank-részvény	— —	733.50
Osztrák hitelbank-részvény	— —	626.50
Osztrák magyar államvasuti részvény	— —	693.50
20 frankos (Napoleon) dor	— —	19.20

A szerkesztésért felelős

Dr. VUCSKICS GYULA.

Vonatok érkezése és indulása.

Nagyváradra érkezik:

Budapest felől: Délben 12.26 (gyorsv.), d. u. 3.44. éjjel 10.00; d. u. 3.25; este 7.07 (gyorsv.); éjjel 1.42; éjjel 2.11 (gyorsv.); reggel 7.11.

Kolozsvár felől: Éjjel 10.44; éjjel 2.32 (gyorsv.); este 8.30; reggel 8.36 (gyorsv.); d. e. 11.10; d. u. 4.09 (gyorsv.); reggel 7.23.

Szeged—B.-Csaba felől: Reggel 8.28; reggel 9.40; délben 12.05 (motor); d. u. 3.10 (motor); d. u. 4.00; este 8.10.

Székelyhid—Margitta—Érmihályfalva felől: Reggel 9.04; d. u. 4.05; este 8.35.

Óssi—Gyoma felől: Reggel 9.20; este 8.25.

Belényes—Vaskó felől: D. e. 9.49; este 8.44.

Nagyváradról indul:

Budapest felé: Éjjel 11.09; éjjel 2.38 (gyorsv.); d. u. 2.05; reggel 8.43 (gyorsv.); d. e. 11.36; d. u. 4.15 (gyorsv.); reggel 7.28.

Kolozsvár felé: Délben 2.41; d. u. 4.10; este 7.14 (gyorsv.); éjjel 2.08; éjjel 2.18 (gyorsv.); reggel 5.45.

Szeged—B.-Csaba felé: Reggel 6.02; reggel 8.01 (motor); d. e. 10.20; d. u. 1.13 (motor); d. u. 4.45; este 7.40.

Székelyhid—Érmihályfalva—Margitta felé: Reggel 7.18; délben 12.31; d. u. 4.25.

Óssi—Gyoma felé: Reggel 6.20; d. u. 2.00.

Belényes—Vaskó felé: Reggel 5.30; d. u. 4.80

Magyar királyi államvasutak.

257345—907.

Pályázati hirdetés.

A magyar királyi államvasutak igazgatósága egyes szerződésében az 1908. évben összegyűlt és feleslegként rendelkezésre álló mintegy 3840 db. kátrányos és egyéb tisztátalan hordót eladni óhajtván, erre ezennel nyilvános pályázatot hirdet.

A fent kitüntetett mennyiségekre nézve a magyar királyi államvasutak semminemű kötelezettséget nem vállalnak; ezek tehát a tényleges viszonyeredményhez képest nagyobbak vagy kisebbek is lehetnek, ennél fogva köteles leendő a vevő az 1908. évben tényleg összegyűlt és eladásra kerülő egész mennyiséget az általa felajánlott egységár mellett átvenni.

Az összegyűlt hordók esetről-esetre, az 1908. évi december hó végéig összegyűltök pedig a rá következő hónap 25-ig fognak a gyűjtő szerződések által az illető vevő rendelkezésére bocsátatni és tartozik a vevő ezen hordókat a felszólítás vételétől számított nyolc napon belül átvenni és a szerződésből eltávolítani.

Határozottan kikötöttük, hogy a hordók azon szerződésben veendőek át, amelyekben azok összegyűlnek; vasuti kocsikba való felrakásukról és tovább szállításukról a vevő saját költségén tartozik gondoskodni, ennél fogva tehát alyan ajánlatok, amelyek az egyes szerződésben összegyűlt hordók más szerződésben való átadását, más állomásra való bérmentes szállítását, vagy vasuti kocsikba való díjtalan felrakását kötik be figyelembe nem vétetnek.

A hordók eladása, kötelezettség nélkül azok állagotára történik, miért is határozottan kikötöttük, hogy az ajánlatban világosan kitüntető, hogy a felajánlott egységárat a bármely állapotban levő oly hordókért értetnek, amelyeknek minden, bár sé-

rült alkatrészei u. m. dongái, fenekeli és abroncsai együtt vannak.

Kikötöttük továbbá, hogy minden ajánlattevő ajánlatával az affelett hozandó határozatig visszavonhatatlan kötelezettségben marad.

Az ajánlat részmenyiségre is tehető.

Az ajánló a jelen hirdetésben fel nem sorolt feltételekre nézve a magyar királyi államvasutaknál az ócska anyagok eladása iránt 122291-96. szám alatt fennálló általános feltételeket kötelezőnek ismeri el, melyek 30 fillérért a nyomtatványtárból megszerezhetők és melyek 60 filléres magyar okmánybélyeggel az ajánlattevő két tanu előttemzése mellett aláírásával ellátva okvetlenül ajánlatához csatolandók. Ezen feltételek az érték járó 30 fillér és 20 fillér postaköltségnek (összesen tehát 50 fillér) a főpénztárnak való beküldése ellenében ktvánaira postával is megküldetnek.

Az ajánlatok kizárólag az ezen célra szolgáló anyag és leltár beszerzési szakosztályunkban egy példányban ingyen kapható úrlapon ennek rovatainak pontos kitöltése mellett állítandók ki.

Az ajánlatokban az ajánlati árak számokkal és szóval kitéendőek és a fenti feltételek elfogadása világosan kijelendő. Javításoknak és vakarásoknak az ajánlatokban előfordulniok nem szabad.

A pályázni szándékozók felhivatnak, hogy 1 koronás magyar okmány bélyeggel ellátott, sértetlen borítékban tett és lepecsételt ajánlataikat ezen külfelirattal:

«Ajánlat üres hordók megvételére 257345—1907. számhoz.»

1907. évi december hó 21-én déli 12 óráig anyag és leltárbeszerzési szakosztályunknál (Andrássy-ut 73. sz. II. em. 43. sz. a. benyújtani sziveskedjenek, ahol azok a megjelent felek előtt bizottságilag felbontatni és felolvasatni fognak.

Bánatpénzképen a megvenni szándékoló hordóknak az ajánlott egységárral kiszámított érték összegének 5 százaléka az ajánlat benyújtását meg-

előző napon déli 12 óráig a főpénztárnál készpénzben vagy állami letételekre alkalmas értékpapirokban leteendő.

Bánatpénz vagy aláírt feltétele nélkül, továbbá elégtelen bánatpénzzel, a kitűzött határidőn túl, beérkező nem az előírt ajánlati úrlapon, sértetlen vagy le nem pecsételt borítékban tett ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Pótajánlatok semmi körülmények között nem bocsáthatók tárgyalás alá.

Egyébként a magyar királyi államvasutak igazgatósága fenntartja magának a jogot, hogy az ajánlatok közül tekintet nélkül az ajánlott árakra — szabadon választhasson, továbbá, hogy amennyiben ennek ellenkezője az ajánlatban világosan kitüntetett volna a részleges szerinti részmenyiségeket engedhessen át, mely esetben az ajánlattevő az át engedett részmenyiséget is köteles átvenni, és végre, hogy a cél elérésére bármilyen más intézkedéseket is teheszen.

Budapest, 1907. nov. hóban.

Az igazgatóság

(Utányomás nem díjazatik)

A „Tiszántul“-ra

előfizetést küldeni
minden nap lehet

aki már ma előfizet egy évre,
az december hó 1-ig a lapot

ingyen kapja.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA

Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 3. szám.

Művek

folyóiratok, hírlapok,
vonalzatok,
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
és egyéb
hivatalos nyomtatványok,
körlevelek,
levélborítékok.

Elvállal és készít:

izléses kivitelben
mindennemű

nyomdai munkákat

jutányos árak mellett.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levélféjek,

számlák, falragaszok,
bábi meghívók,
táncrendek, étlapok,
naptárak,
palackfeliratok,
névjegyek,

gyászlapok

stb. a nyomdai szakba
vágó nyomtatványok
készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok
raktára.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

Szives meghívás.

Ideiglenes üzlethelyiségeinkből **átköltöztünk véglegesen Bémer-tér, Pannónia mellett, a Központi Takarékpénztár új palotájába.**

Tisztelettel felkérjük a t. vevőkösönseget egy **próbavásárlással** meggyőződni arról, hogy

jobban, olcsóbban

sehol nem lehet vásárolni, mint nálunk.

Női ruhaszövetek, vászon

és asztalneműekben

a legújabbakat adjuk,

jutányosabban, mint ahol.

Szőnyeg,

függönyökben

és egyéb cikkekben

állandó alkalmi vételek.

Nagyobb bevásárlásnál a legkedvezőbb fizetési feltételek.

Mosó árukért teljes felelősséget vállalunk.

Kevésbé tehetős emberek idényből **kimaradt gyermek- és női felöltőket 250, 3, és 4 forintjával** vehetnek amíg a készlet tart.

Midőn még hálás köszönetünket fejezzük ki is eddigi támogatásért, kérjük azt részünkre új üzlethelyiségünkben is fenntartani.

Kiváló tisztelettel

**Wallerstein
Fülöp Fiai**

Bémer-tér, Pannónia mellett.

NAGY VÁLASZTÉK
női és gyermek felöltőkben.

Hirdetmény.

A nagyváradai Hitelbank Részvénytársaság 1907. szeptember hó 22-én tartott rendkívüli közgyűlése elhatározta, hogy a társaság részvénytőkéjét 1168 darab új 150 kor. n. é. részvény kibocsátása által 225000 koronáról

400.200, azaz Négyszázezerkétszáz koronára

emeli fel.

Ezen új 1168 darab részvény kibocsátása a következő feltételek mellett történik: u. m.

1. A régi részvényesek elővételi joggal bírnak minden négy régi részvény után három új részvényre.

2. Az új kibocsátású részvények 150 kor. névértékben bocsátatnak ki.

3. Részvényenként 2 kor. 64 fillér fizetendő bélyeg és kiállítási díj címén.

4. Az igazgatóságnak jogában áll a régi részvényesek által át nem vett részvényeket szabadkézből 150 kor. kibocsátási árban elhelyezni.

5. Az elővételi jog gyakorlásának, valamint a szabadkézből eladásra kerülő részvények előjegyzésének határideje 1907. október hó 20

Ezen határidőben a régi és új részvényesek tartoznak:

részvény jegyzése alkalmával darabonként és kikiáltási díj fejében 52 kor. 64 fillért. 1907. november hó 20-ig 50 kor. — fillért, 1907. december hó 15-ig 50 kor. — fillért.

Az intézet pénztáránál készpénzben kifizetni. mely összegek után a befizetés napjától 1907 december hó 31-ig 5 százalékos tértítetik meg.

Az új részvényesek 1908. január hó 1-től kezdve az üzleti haszonban részesülnek.

A befizetésekről ideiglenes igazolványok adatnak.

Az új részvény kibocsátási művelet befejeztével az alaptőkét képviselő részvények összetétel után darabszámban és névértékben akkép változtatnak meg, hogy minden két drb. 150—150 kor.-ról szóló részvény egy drb. 300 kor. névértékű új részvennyel cseréltetik ki.

Ugy hogy azután a 400200 kor. alaptőkét 1334 drb. egyenként 300 koronával teljesen befizetett s névre szóló részvény képviseli.

A védelemes befizetőkre az alapszabályok 2 ik §-a nyer alkalmazást.

Nagyvárad, 1907. szeptember 23-án.

Nagyváradai Hitelbank Részvénytársaság igazgatósága. 256

BIHARMEGYEI KERESKEDELMI, IPAR- ÉS TERMÉNY-HITELBANK.

BIHARMEGYEI KERESKEDELMI, IPAR- ÉS TERMÉNY-HITELBANK.

Részvénykicserélési felhívás.

A i. é. május hó 16-ik napján tartott közgyűlésünkön elfogadott és a nagyváradai kir. törvényszéknél bejegyzett alapszabályváltoztatásnak megfelelően, intézetünknek minden 140 frttól szóló részvénye, a tartaléktőkéből vett ráfizetéssel 300 koronára felelő új részvennyel lesz kicserélendő.

Ennélfogva kérjük a t. részvényeseket, hogy a birtokukban levő részvényeket, az összes még le nem járt szelvényekkel együtt f. évi október 15-ik napjáig hozzánk postán bérmentve beküldeni, vagy intézetünk pénztáránál rövid uton beadni sziveskedjenek.

A beküldött vagy beérkezett részvényekről elismervényt adunk vagy küldünk, melynek visszaadása ellenében a megtelelő új és a kellő szelvényekkel ellátott részvényeket f. évi december 15-ét követőleg ki fogjuk szolgáltatni. Ha a részvényes az új részvényeket más névre óhajtja kiállíttatni, mint amelyre régi részvénye szólott, akkor kérjük e kivánságát velünk a részvények beküldésénél darabonként 3 korona 85 fillér átírási költség beszoállításával együtt tudatni, mert különben az új részvenyt ugyanarra a névre fogjuk kiállíttatni, mint amely a régi részvényen volt látható.*

Azon részvényeseket, kik a íent hivatott közgyűlésen részvényüknek telemelése céljából kibocsátani rendelt új részvényekből jegyeztek, tisztelettel kérjük, hogy szintén f. évi október

15-éig méltóztassanak minket értesíteni, hogy e részvényeket egyenként mily névre kívánják kiállíttatni. Ha e határidőig ily befizetést nem kapunk, e részvények a kellő értesítéseket teljesített részvényjegyzők nevére fognak szólni.

BIHARMEGYEI KERESKEDELMI, IPAR- ÉS TERMÉNY-HITELBANK.

* Alapszabály 6. §. A részvények osztatlanok s így a részvény csak egyénnek, bejegyzett cégnek, részvénytársaságnak, egyesületnek, vagy más jogi személynek, esetleg erkölcsi testületnek nevére szólhat. 258

Belépési felhívás

a »Polgári takaré- és segélyszövetkezet«

13-dik évtársulatába.

A »Polgári Takaré- és segélyszövetkezet« 1908. január 1-én új évtársulatot nyit, mely 156 héten át, vagyis 1910. év végeig tart. — Mindenki tetszés szerinti számban jegyezhet üzletrészeket s **minden üzletrész után hetenként 20 fillér (10 kr.) fizetendő.** A három év eltelte után az évtársulat feloszlik s az összes jövedelem a résztvevők között felosztatik és mindenki megkapja a befizetett tőkét a felmerült haszonnal együtt.

A szövetkezet célja a takarékossgot előmozdítani és önségélyt nyújtani, amennyiben minden tag heti betétei által önmagának tőkét gyűjt, mely a heti részletekben való befizetések dacára is a takarékpénztári kamatozásnál magasabb nyeresémet-összletéket hoz és mert minden tag az általa befizetett összeg negy-ötöd részét 6 százalékos kamallal minden előleges bejelentés nélkül kölcsönképpen felveheti.

Vidéki tagok a heti fizetéseket postai cheque-lapok útján teljesíthetik.

A szövetkezetbe való belépés alkalmával üzletrészenként 10 fill. (5 kr.) beiratási díj fizetendő s egy heti részlet lefizetése után már mindenki megkapja saját nevére írt könyvecskéjét.

Szövetkezetünk jelenlegi tisztelt tagjait, valamint mindazokat, kik az 1908. január 3-tól kezdődő 13-ik ciklusnak tagjai óhajtanak lenni, felkérjük, hogy a felvétel iránt intézeti üzlethelyiségünkben (Kossuth Lajos-utca 4. sz.) **mielőbb** jelentkezni sziveskedjenek.

Nagyvárad, 1907. november. hó.

A Polgári takaré- és segélyszövetkezet igazgatósága.

13-ik évtársulat befizetési napjai:

kedd délután 3—5-ig.
szombat délután 3—5-ig.

A szövetkezetnek ez időszerint 2000 tagja van mintegy 35000 üzletrészzszel.

Természetes alkólikus

KRONDORFI
SAVANYÚVIZ

kiváló nyálkaoldó és hughyajtó gyógyhatásu.
Különlegesség gege, gyomor, vese, hólyag, tüdő, rekedtség, köhögés, köszvény és bélbetegségeknel.
Bor és Pezsgőhöz legjobb ital. xx 807. 1—50

Alkalmi tűzifa

■ vétel. ■

Az állandó waggonyhiány következtében **Fugyivásárhely** vasuti állomásnál (Nagyváradtól 4 kilométernyire, az országút mellett) fekvő tűzifakészletünket és pedig:

*a hasábfát erdei méterenkénti 7.20 kor.,
a dorongfát erdei méterenkénti 6 koronás* árban elárusítjuk.

Eladásokat ottan telepkezelnék eszközöl.

Balog, Kardos és Tsa.
fakereskedők.

Belépési felhívás a Nagyváradi Hitelbank Takaré- és Segélyszövetkezet 6-ik évtársulatába.

A Nagyváradi Hitelbank Takaré- és Segélyszövetkezet 1908. január 1-én új, 6-ik évtársulatát kezdi meg.

Ezen szövetkezet célja, hogy tagjait apróbb betétek által a tőketakarításra buzdítsa, amennyiben minden tag heti befizetése által önmagának tőkét gyűjt.

Tagja lehet a szövetkezetnek bárki, ki magát három éven keresztül hetenként legalább 20 fillér befizetésére kötelezi.

Minden tagnak joga van befizetésének 4/5-öd részét minden kezes nélkül kölcsönként felvenni, mely kölcsönnél a legmegtérültebb kamat lesz felszámítva. Beiratási díj címén minden üzletrész után 10 fillér fizetendő. A könyvecskét már az első heti betét és beiratási díj lefizetése után kiadjuk. Vidéki tagok a heti befizetéseket postán, befizetési (cheque) lapok után teljesíthetik.

Befizetések bármely hétköznap d. e. 9-12-ig, d. u. 3-5-ig teljesíthetők.

A Nagyváradi Hitelbank Takaré- és Segélyszövetkezet Igazgatósága.
KOSSUTH-UTCA 10. SZ.

A Biharmegyei Takarékpénztár
zálogháza
e hó 27-én

árverést

tart.

Kéretnek a felek a zálogjegyek rendezésére.

**Legjobbak
a
Moskovits
czipők.**
Kossuth-utca 5.

Iroda áthelyezés. Goldberger A. V.

cég tisztelettel értesíti m. t. ügyfeleit, hogy 35 év óta a válló

Hirdetési irodáját

(jelenleg Budapest, IV. Váci-utca 20. sz.)

1907. november hó 10-ikén

(saját házába)

Budapest, IV., Molnár-u. 38. sz.
helyezi át.

Hirdetések felvétele a világ összes lapjai és naptárai részére. 305 1-0

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vártér 1.

Hosszas kísérletek után forgalomba hoztuk a
Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szemben 75 százalék megtakarítást mutat fel. 40 gyertyás Wolfram lámpa *darabja 5 kor.* 60 gyertyásé *5 kor. 50 fill.*

Sima izzólámpa dbja 72 fillér,
tehát 5 százalék kartell áron alul.

Mindennemű *izzólámpa különlegességek,* fénypéslámpák, ugyancsak 5 százalékkal **kartell áron alól kaphatók.**

**Csillárok,
ívlámpák**

állandóan nagy választékban kaphatók a villamos telepen külön céllá épített nagy

← **csillár-raktárunkat** ←
megtakításra ajánljuk.

Ugyanott állandóan raktáron tartunk
villamos motorokat

1/2 lóerőtől 12 lóerőig minden nagyságban.

Elvállaljuk

villamos világítási

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, ívlámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkákat a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Főszerelő telefonja 55. sz.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

MUSCHONG-BUZIÁSFÜRDŐI

SZÉNSAV-MŰVEK

ujonnan berendezve kartellen kívül szállítanak azonnal bármely mennyiségű természetes vegyileg legtisztább folyékony

SZÉNSAVAT

a világhírű buziásfürdői szénsav forrásokból sziklagyártáshoz, vendéglősöknek és egyéb iparicélokra

Legkiadósabb természetes szénsav!

A bud. székesfővárosi vegyészeti s élelmiszer vizsgáló intézet 1907. évi 4615. sz. vegyelmezési bizonyítványának kivonata: »Szaga és íze: rendes. Szénsavtartalma: 99.57 százalék. A vizsgált foly. szénsav ezek után a közegészségügyi követelményeknek teljesen megfelel és magas szénsavtartalma alapján igen jónak minősíthető.

Felvilágosítással készségesen szolgál.

248 1-200

Muschong-buziásfürdői szénsavművek és ásványvizek szétküldési telepe Buziásfürdőn.

Sürgönyeim: Muschong, Buziásfürdő. — Interurban telefon 18. sz.

